

STŘEDNÍ EVROPA NA POČÁTKU 18. století

Habsburská monarchie – odražení Turků, vyčerpanost a neúspěch ve válkách o španělské dědictví. Obojí vyčerpalo monarchii natolik, že v dalších desetiletích nemohla riskovat vážnější konflikty.

Střet s Francií v otázce polského nástupnictví (1733-35) – opatrnost

Nová válka proti **Osmanské říši (1736-39)** – Habsburkové jako spojenec Ruska – ruská vojska dosáhla výrazných úspěchů v Moldavsku, zatímco Rakousko poraženo a mohlo děkovat Francii za zprostředkování míru v Bělehradě, kterým se zřeklo všech územních zisků **z roku 1718** (Savojský). Rakouská diplomacie musela vzít na vědomí, že už přestala být hlavní a jediný partner Osmanské říše na Balkáně, **Rusko začalo považovat Balkán za sféru svého vlivu.**

Balkánský syndrom nebyl jediným problémem. Otázka nástupnictví – Josef I. ani Karel VI. nezanechali mužského potomka. Nástupnické právo bylo třeba upravit tak, aby platilo také pro ženy. **1713** – pragmatická sankce, složité vyjednávání, definitivně formulováno **1720** – **Sanctio pragmatica.**

Nejsnadnější uznání – v **Rusku** (podobné problémy), v Říši, kromě Bavorska. VB po váhání souhlasila s kompenzací v podobě rozpuštění rakouské východoindické společnosti, jen s výhradami uznala Francie, která si nechala zaplatit uznáním anexe Lotrinska.

K tomu je třeba připočíst neúspěšnou hospodářskou politiku a všeobecnou vnitřní nejistotu – dědictví dceři MT.

PRUSKO NA CESTĚ K VEMOCENSKÉMU POSTAVENÍ

Vnitřní stabilizace braniborského kurfiřtství se dovršila na konci 17. století po úspěšném střetu panovnické moci se stavovskou opozicí.

Vnějším výrazem a symbolem vzestupu moci úspěšného německého knížectví se mělo stát vyhlášení Pruského království. Odmítala to šlechta, která to ještě nevzdala a obávala se dalšího vzrůstu moci panovníka. Proti byla rovněž část státního aparátu, v čele s **prvním ministrem** a býv. učitelem kurfiřta Fridricha III. Everhardem Danckelmannem – obávali se, že výlohy na reprezentaci neúměrně zatíží státní pokladnu. Teprve, když byl tento muž svržen a do

kurfiřtovy přízně se vetřel bezcharakterní **Colbe von Wartenberg**, světoběžník falckého původu (1697), byla připravena cesta k **vyhlášení Pruského království**.

Normálně záviselo povýšení říšských knížat na císaři, ovšem Prusko nepatřilo do svazku německé říše a **o titulu pruského krále si rozhodl braniborský kurfiřt** bez ohledu na císaře.

1701

Nákladnost dvora se potvrdila, ovládalo ho tzv. trojí W – hrabata **Wartensleben, Wittgenstein a Wartenberg**. Této trojici šlo hlavně o vystupňování státních příjmů, na kterých se ovšem mohutně přižívovali. Sáhli k přeměně nevolníků nad dědičné nájemce půdy, kteří ovšem větší část dávek museli platit do státní pokladny, reforma zbídačující zemědělství se však nepovedla.

Nakonec tato trojice padla, šetrnost ve státních financích požadoval korunní princ – posléze král **Fridrich Vilém I.** (1713 vystřídal na trůnu marnotratného Fridricha. Začlo přísné šetření, budován byl striktně řízený byrokratický aparát, nový panovník zasedl do čela Generálního ředitelství financí. Zrušil veškerou okázalost a reprezentativnost, ale i podporu věd a umění. Hlavní cíl – získat co nejvíce peněz na udržování armády. Zdvojnásobil počet stálého vojska (**4 % obyvatel a v mírové době stálo 85 % všech státních příjmů** – což bylo víc než ve Francii. **Vzhledem k počtu obyvatel měl Fridrich Vilém I. největší armádu v Evropě.**, počtem vojáků na 4. místě. Armáda byla doplňována venkovským obyvatelstvem zavedením tzv. **kantonálního systému roku 1733 a byly položeny základy branné povinnosti**.

Králova politika přinesla také posílení absolutismu. Každý odpor junkerů zničen už v počátku, proti vystupovala už jen vysoká šlechta.

Šlechtu se snažil Fridrich Vilém přinutit ke státní službě. Likvidoval privilegia i samosprávu měst, zatěžoval je daněmi.

Hospodářská politika státu byla plně podřízena vojenským zájmům. Podporována pouze věda, která přinášela státní pokladně neb armádě bezprostřední užitek.

Samostatnou zahraniční politiku však Prusko stále nevedlo, pragmaticky se připojovalo k tomu, kdo měl větší naději na vítězství, král šetřil armádu. Prusko využívala pro své zájmy Francie.

K otevřenému měření sil se odhodlal syn a nástupce Fridrich II. který nastoupil **1740**.

Další státy:

SASKO – zisk obojí Lužice ve 30leté válce – viz Wettinové

BAVORSKO – absolutismus během 30leté války – oporou církev, vojsko, byrokratický aparát.

Württembergsko – šlechta a měšťanstvo si pohlídaly růst panovnické moci, hospodářsky silné, ale vojensky pod vlivem silnějších sousedů

FALC – utrpěla ve válce, hospodářský i politický úpadek.

HANNOVERSKO – nejvýznamnější knížectví na severu vedle Pruska, knížata navrch proti stavům, podporování Francouzi. **1692** povýšeno na kurfiřtství – cesta k absolutismu. Kurfiřt Jiří později zvolen anglickým králem, šlechta se domohla zpět práv, v 18. st. ale politika určována z Londýna.

Meklenbursko – jeden z nejzaostalejších států v říši, ale nejhorší formy útisku poddaných, proti posilování knížecí moci, silní stavové.